

جان ناکس (John Knox)

در این نوبت از معرفی مشاهیر تاریخ کلیسا به زندگی جان ناکس (John Knox)، خواهیم پرداخت.

او متولد ۱۵۱۴ میلادی - و متوفی به تاریخ ۲۴ نوامبر ۱۵۷۲ میلادی می‌باشد.

جان ناکس که در سال ۱۵۱۴ میلادی در هادینگتون (Haddington) اسکاتلند به دنیا آمد، به عنوان یکی از بنیان‌گذاران اصلاحات اسکاتلندی در نظر گرفته می‌شود که در سال ۱۵۶۰ میلادی تأسیس شد. او خطیب و رهبر اصلاحات مسیحی اسکاتلندی، و بنیان‌گذار فرقهٔ پرزبیتی در اسکاتلند شناخته می‌شود. از گذشتهٔ او تاریخ دقیقی در دست نیست و بعضی دربارهٔ گذشتهٔ او بدون داشتن منبع دقیق دست به نوشتن زده‌اند اما به طور قطع او از سال ۱۵۴۰ بیشتر مطرح گشت.

در دورهٔ مهمی از زندگی جان ناکس یک شخصیت کلیدی به نام جورج ویشارت (George Wishart)، در دسامبر ۱۵۴۵ میلادی در اسکاتلند تبلیغات خود را آغاز کرد. ناکس در آن زمان بیشتر وقت خود را با ویشارت سپری می‌کرد و تبدیل کامل ناکس به یک اصلاحگری که با جنبش پروتستانی به اصلاح کلیسای کاتولیک پرداخت به خاطر همین تعاملات او با ویشارت بود. او در مارس ۱۵۴۶ میلادی به جرم کفر توسط کاردینال بیتون (Beaton) که اسقف سنت اندروز (St. Andrews) بود به آتش سوزانده شد. و سه ماه بعد عده‌ای برای انتقام کاردینال بیتون را کشتند.

در همین حال ناکس و پیروانش برای فرار از اذیت و شکنجهٔ مرتّب در حرکت بودند و عاقبت کمتر از یک سال بعد به سنت اندروز رفتند و بعد از مدّتی به اصرار بقیّه در آن جا موعظه کردن را آغاز کرد. ولی اندکی بعد سنت اندروز مورد حمله قرار گرفت و ناکس و بقیّه برای بردگی به فرانسه برده شدند.

با مداخلهٔ انگلیس او آزاد شد و اجازهٔ یافت که به کار در کلیسای انگلستان بپردازد و در آن جا به رتبه‌های بالاتر دست یافت. سال ۱۵۵۱ به او مأموریت جدیدی در نیوکاسل

داده شد. او به عنوان یکی از شش کشیش سلطنتی منصوب شد که برای مدتی در دربار اقامت داشته باشد و موعظه کند.

پس از مرگ پادشاه ادوارد ششم در سال ۱۵۵۳، خواهر کاتولیک سرسخت او، ملکه مری اول (مری تودور)، سلطنت خود را آغاز کرد و باعث توقف خشونت آمیز جنبش اصلاحات در انگلستان شد. ناکس که نمی‌خواست قربانی "ایزابیل شرور انگلیسی" شود، آن گونه که خودش از ملکه یاد می‌کرد، ابتدا در سال ۱۵۵۴ به فرانسه و سپس به ژنو، در سوئیس گریخت و در آن جا زیر نظر ژان کالوین مشغول شد.

در سال ۱۵۵۴ به اصرار ژان کالوین، ناکس مدتی خادم جماعتی از پناهندگان انگلیسی در فرانکفورت شد. اما فقط چند ماه در آن جا ماند. سپس او به خدمت برای تبعیدیان انگلیسی مشغول شد و شبانی او تا بازگشتش به اسکاتلند در سال ۱۵۵۹ ادامه داشت.

پس از دوازده سال تبعید، ناکس به اسکاتلند بازگشت تا موقعیت رهبری خود را در جنبش اصلاحات اسکاتلند، که بار دیگر در حال افزایش بود، از سر بگیرد. او خادم کلیسای سنت گیلز (Saint Giles) در ادینبورگ (Edinburgh) شد که اکنون تحت تأثیر نیروهای پروتستان است. ناکس تا زمان مرگش این موقعیت عالی را حفظ کرد. سال بعد، در ۱۵۶۰، پارلمان اسکاتلند اقتدار پاپ را در اسکاتلند لغو کرد، برگزاری مراسم عشای ربانی را غیر قانونی اعلام کرد و اعتراف ایمان اصلاح شده اسکاتلندی را که تحت هدایت جان ناکس نوشته شده بود، تصویب کرد.

همچنین او یک پایان نامه طولانی در مورد جبر منتشر کرد. در سال ۱۵۶۰ میلادی همسرش مارجوری بووز (Margery Bowes) بعد از به دنیا آوردن دو پسر درگذشت.

جان ناکس در دیدگاه خود در ارتباط با شام خداوند حضور بدن مسیح را در نان و شراب تقدیس شده انکار می‌کند و توضیح می‌دهد که زانو زدن در مراسم عشاء ربانی به معنی ستایش نیست.

او در مقاله خود با عنوان "اولین دم شیپور علیه حکومت وحش زنان" اعتقاد خود را بیان می‌کند که اعمال اقتدار توسط زنان هم با قوانین طبیعی و هم با دین در تضاد است. هدف این رساله سه زنی بودند که در انگلستان و فرانسه و اسکاتلند زمام حکومت را در دست داشتند و پروتستان‌ها را سرکوب می‌کردند. انتشار این کتاب مصادف با ورود الیزابت یکم به سلطنت شد و الیزابت با خشم شدید این نویسنده را برای همیشه از قلمروی خود بیرون کرد.

او در سال ۱۵۵۹ میلادی به اسکاتلند بازگشت و در آن جا بر تهیۀ قانون اساسی و مراسم عبادی کلیسای اصلاح شده نظارت نمود. نفرت شدید ناکس از کاتولیک‌ها، به خاطر آزار و شکنجه‌ای بود که آنها بر پروتستان‌ها وارد می‌کردند. اما ناکس در درجه اول یک اصلاح طلب دینی بود و نظریۀ مقاومت او وسیله‌ای برای رسیدن به این بود که در اسکاتلند دین اصلاح گردد.

ناکس معتقد بود که بالاترین وظیفۀ حاکم حفظ ایمان خالص و عبادت است. اگر او یک فرمانروای مطلوب خدا، همچون یوشیا، برای ایجاد اصلاحات پیدا می‌کرد، هیچ نظریۀ مقاومتی نمی‌داد. اما ناکس چنین حاکمی (به استثنای ادوارد ششم انگلیس) را پیدا نکرد. در عوض، ناکس در بیشتر عمر خود شاهد آزار و اذیت حاکمان کاتولیک بود و گاهی اوقات از آنها فرار می‌کرد.

بنابراین ناکس می‌خواست تفکر مقاومت منفعلانه، به ویژه تکیۀ بیش از حد به رومیان ۱۳ را خنثی کند. بنابراین به عهد عتیق روی آورد. در واقع، ناکس خودش را بیشتر درگیر مسائل که عهد عتیق می‌کرد همچون: پاکسازی دینی قومی، پایبندی به عهد، و مقاومت در برابر مقاماتی که بت پرستی را ترویج می‌دهند (که در این جا منظور ناکس قدرت کاتولیک رومی بود).

ناکس نوشته‌های خود را با اشاراتی به الیشع، حزقیا، ابراهیم، ساموئل، ییهو، موسی، ایزابل، دبور، یوشیا، اشعیا، الیاس، عاموس و ارمیا مملو کرد. در واقع، ناکس نقش و بلاغتی همچون یک پیامبر عهد عتیق را در اسکاتلند دهه ۱۵۰۰ به خود گرفت. در حالی که کل کتاب مقدس برای ناکس مهم بود، نظریه مقاومت او به شدت از مفاهیمی ریشه می‌گیرد که از تفسیر تحت‌اللفظی متون خاص عهد عتیق در مورد گناه (به ویژه بت پرستی)، خدا و عهد به دست آمده است.

تصور ناکس از مقاومت سیاسی به اعتقاد او به مقاومت متحدانه در برابر گناه مربوط می‌شود. همان طور که ناکس در بحثی در سال ۱۵۶۴ میلادی بیان کرد؛ ایمانداران زمانی که در اقلیت هستند، فقط باید خود را از بت پرستی جدا کنند. با این حال، هنگامی که در یک موقعیت مسلط و غالب و به طور معقول متحد هستند، نباید به سادگی از بت پرستی دور شوند، بلکه باید آن را باطل کنند. و اگر نابودی بت پرستی به معنی سرنگونی یک حاکم کاتولیک بود، چنین اقدامی ضروری است.

اصلی‌ترین گناه در نظر ناکس بت پرستی است. ناکس در رساله‌اش در سال ۱۵۴۹ میلادی، با عنوان "اثبات این که رسم عشای ربّانی بت پرستی است"، بت پرستی را به معنی واقعی کلمه به عنوان جایگزینی خدای دروغین به جای خدای واقعی تعریف نکرد بلکه او گفت: بت پرستی نه تنها مستلزم عبادت چیزی است که خدا نیست، بلکه متضمن توکل و ایمان به هر چیزی در کنار خدا است. بزرگداشت هر چیزی خلاف کلام خدا در دین به معنی تکیه بر چیزی غیر از خدا است. همین نیز بت پرستی است.

ناکس این منطق را در مورد مراسم کاتولیک به کار برد، که در آن اضافات بسیاری را دید که در کتاب مقدس جایگاهی ندارد: "به رسم عشای ربّانی یک تفکر بد [صرفاً انسانی] اضافه شده است. پس آن مکروه است." علاوه بر این، مراسم عشای ربّانی یک نوع کفّاره دروغین را ترویج می‌دهد که بر پایه اعمال است. و همچنین او هر کسی را که قلبش به آموزش گناهان با یک کار بیهوده ایمان دارد، بت پرست خطاب می‌کند.

بنابراین، برای ناکس، کاتولیک بودن به معنی بت پرستی بود. و اگر حاکم کاتولیک باشد ایمانداران موظفند که کشور را از شر چنین حاکم بت پرستی خلاصی دهند.

جان ناکس را در الهیات خود می‌توان شاگرد کالوین (Calvin) و اقامت او در ژنو را نیز نوعی شاگردی توصیف کرد. هنگامی که در سال ۱۵۵۹ میلادی به اسکاتلند بازگشت، الهیات او تا حد زیادی تثبیت شد.

او نسبت به ایرادگیری یک منتقد با توجه به دکتترین جبر دست به نگارش زد و از جبر مضاعف کالوین دفاع کرد. همچنین او از اعدام میشل سروتوس (Michael Servetus) در ژنو حمایت کرد. در سال ۱۵۶۰ میلادی او اعتراف اسکاتلندی را که شدیداً با اعتقادات رومی از جمله دکتترین استحاله در تضاد بود به رشته تحریر در آورد.

مهم‌ترین اثر ادبی او تاریخ اصلاحات در اسکاتلند بود. البته در اسکاتلند نیز او آرام نداشت و با مری ملکه اسکاتلند مرتب در کلنجار شدید بود و پیوسته او را نصیحت می‌کرد. او حتی بدون اجازه سلطنتی با مارگارت استوارت (Margaret Stewart)، ۱۷ ساله از خویشاوندان دور ملکه ازدواج کرد.

در سال ۱۵۶۷ میلادی، مری در مبارزه برای تاج و تخت خود شکست خورد و در حبس خانگی به انگلستان فرستاده شد. پروتستان‌های اسکاتلند اکنون کنترل را در دست داشتند و اکثریت قلمرو پروتستان شدند. ناکس بعد از ازدواجش سکتیسم را در کلیسای سنت گیلز اسکاتلند دفن کردند. توانایی او در برانگیختن مردم منجر به شکل‌گیری یک نیروی اصلاح‌کننده عظیمی شد که برای قرن‌ها پس از آن اثر خود را بر پروتستانسیسم، پریزبیتریانسیسم و مردم اسکاتلند به جا گذاشت.

تحقیق، ترجمه و تألیف: زوفا رایان

شما می‌توانید جهت آشنایی بیشتر با مشاهیر تاریخ کلیسا، از وب سایت رسمی کلیسای خداوند عیسی مسیح به نشانی www.persian-ljc.com دیدن فرمایید.

منابع:

McEwen, J. S. (2024, October 7). *John Knox: Scottish religious leader*. In *Encyclopedia Britannica*. Last updated October 7, 2024. Retrieved November 10, 2024, from

<https://www.britannica.com/biography/John-Knox>

John Knox: Reformer of Scotland and Father of Presbyterianism. (2015, October 26). Retrieved November 10, 2024, from

<https://continuingreformation.wordpress.com/tag/mary-queen-of-scots/>

Fairchild, M. (2024, November 18). *Biography of John Knox, Scottish theologian, founder of Presbyterianism: 16th-century Scottish Reformation leader*. Learn Religions. Retrieved November 10, 2024, from

<https://www.learnreligions.com/biography>

Savage, L. R. (n.d.). *John Knox and the Scottish Reformation*. Historic UK.

<https://www.historic-uk.com/HistoryUK/HistoryofScotland/John-Knox-Scottish-Reformation/>

John Knox. (2024, May 6). In *Wikipedia*. Retrieved November 10, 2024, from

https://de.wikipedia.org/wiki/John_Knox

Kyle, R. G. (1995). *Knox's shocking politics*. Christian History, Issue #46. Retrieved November 10, 2024, from

<https://christianhistoryinstitute.org/magazine/article/knoxs-shocking-politics>